

### עב.

מצוה ולא עשה מצוה, שהרי עדיין לא הגיע זמנה להתחייב במצות מילה. ובבית הלוי (ח"ב סי' מ"ז אות ב) הביא קושיית השאגת אריה (סי' נ"ב) על פסק הרמ"א (יו"ד סי' רס"ב ס"א) לגבי המל תוך ח' ימים שיצא, ואי"צ להטיף ממנו דם ברית, והיינו משום שיוצא מצות מילה גם במל קודם זמנו, ואילו בסוגייתנו מבואר שנקרא 'לא עשה מצוה'. ותירץ שכוונת הגמרא שבשעת המילה לא קיים שום מצוה, ורק כשהגיע ליום שמיני והוא מהול אז הוא מקיים המצוה, במה שהוא נימול ביום ח'. וכיון שבשבת עדיין לא קיים שום מצוה, לכך נקרא 'לא עביד מצוה'. וכ"כ הצ"ח לקמן בע"ב.

### ה. חייב

הקשה בשו"ת חתם סופר (יו"ד רנ"א), לפי דברי התוס' בחולין (קמא. ד"ה לא) בשם ריב"א, שהכלל שאין עשה דוחה ל"ת ועשה, הוא רק לגבי העשה שנשאר כנגד העשה השני, אבל הלאו נדחה על ידי העשה שכנגדו, כדין כל עשה דוחה לא תעשה, ואין בו חיוב מלקות, א"כ גם במל בשבת, העשה של מילה ידחה את הלאו דשבת, ואם אין את הלאו של שבת, לכאורה לא יהא גם חיוב כרת, וממילא לא שייך בזה חיוב חטאת. וכתב לחדש שחיוב כרת אינו רק מחמת הלאו אלא אף על העשה של שבת יש כרת, ומה שאמרו אין עשה שיש בה כרת אלא פסח ומילה, היינו שבמצוות אלו יש רק עשה, אבל יש מצוות אחרות שיש בהם גם לאו וגם עשה ויש בהם כרת, ולכך אף שלא נשאר אלא עשה יש חיוב כרת וחיוב חטאת.

### ו. רישא כגון שמל של שבת בערב שבת דהא לא ניתן שבת לידחות

כתב הריטב"א (שבת קל"ז) בשם רבו, שאם הקדים המילה קודם שמיני אין צריך להטיף ממנו דם ברית, שאם היה הדין שצריך להטיף ממנו דם ברית, הרי ניתנה שבת לידחות אצל ההטפה. ודחה הריטב"א, שמדובר בלא ידעו הטעות עד שמלו את ב' המילות, וא"כ לדעתו לא ניתנה שבת לידחות. ועוד, שאפילו אם צריך הטפת דם ברית, ודאי אינו דוחה שבת, ולכך אין מכאן ראיה שאין צריך הטפה (וכן דחה הש"ך יו"ד סי' רס"ב סק"ב ראייה זו).

### א. שמעת מינה עקירה בטעות הוי עקירה

בביאור המחלוקת האם עקירה בטעות הוי עקירה או לא, כתב בדברי אליעזר (פסחים ט', ז) שהוא תלוי בגדר דין שסתמא לשמה. שאם סתמא לשמה היינו שמסתמא היתה דעתו על מה שהקרבן עומד להיות, א"כ י"ל שאפילו אם העקירה היתה בטעות, למעשה לא חשב לשמה, שהרי חשב על קרבן אחר. אבל אם סתמא לשמה היינו שהקרבן מצד עצמו עומד להיות לשם הקרבן שהוא עומד לו, י"ל שכדי לעוקרו מסתמא זו צריך עקירה בכוונה, וכל שהעקירה היתה בטעות, י"ל שאינה חשובה עקירה.

### ב. ואי בעוקר מה לי ראויין מה לי שאינן ראויין

פירש רש"י, עוקר לאו טעה בדבר מצוה הוא, ואמאי פטר ליה רבי יהושע בראויין, הא הוא יודע שאינו פסח. והקשה המהרש"א, שהרי למעשה הוא טעה בזה, שהיה סבור שמותר לשחוט אחרים לשם פסח, שאם לא כן אינו שוגג אלא מזיד, וא"כ מדוע אינו חשוב כטועה בדבר מצוה. ותירץ, שמכל מקום לענין טועה בדבר מצוה אינו חשוב טועה בדבר מצוה אלא כשהיה סבור שהוא פסח והיה זבח אחר, בדומה לב' תינוקות דלקמן.

### ג. ושכח ומל את של אחר השבת בשבת חייב

רש"י בשבת (קל"ז) פירש טעם חיובו, משום דעבד ליה בחבורה שלא לצורך. ואף שלכאורה מקלקל הוא, כתב התוס' יו"ט (שבת פ"ט מ"ד) בשם הרמב"ם שאינו מקלקל, משום שהמילה תיקון הוא. וביאר רעק"א (שם), שאף שמל קודם זמנו, מכל מקום מקרי מתקן גברא כיון שלא יצטרך למול פעם נוספת. אלא שהקשה ממה שבכריתות (י"ט) הקשו על המשנה, שיפטר משום מתעסק, ותיירצו שכשם שמקלקל בחבורה חייב, כך מתעסק בחבורה חייב, ומוכח מזה שהמשנה כמ"ד מקלקל בחבורה חייב, וא"כ אין צריך לפרש שהוא חשוב תיקון גברא, וצ"ע.

### ה. חייב

פירש רש"י, שאף לרבי יהושע חייב, לפי שהוא טועה בדבר